

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

kancelář ombudsmana Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR

**Vyhodnocení činnosti
ombudsmana Policie ČR a Hasičského záchranného
sboru ČR
za období od 1. srpna 2012 do 31. ledna 2013**

V Praze dne **31. ledna 2013**
Předkládá: Mgr. Blanka Besserová

**Vyhodnocení činnosti
ombudsmana Policie ČR a Hasičského záchranného
sboru ČR
za období od 1. srpna 2012 do 31. ledna 2013**

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Organizační zařazení a zajištění institutu ombudsmana	5
3.	Statistické vyhodnocení činnosti ombudsmana	6
4.	Podrobnější analýza prošetřovaných podání z pohledu jednotlivých problematik	10
5.	Konkrétní aktivity kanceláře ombudsmana	11
6.	Závěr	12

1) Úvod

Institut ombudsmana Policie ČR je zakotven v původní Strategii vlády v boji proti korupci (dále jen „Strategie“) na období let 2011 a 2012. V samotném materiálu Strategie je v bodě 3.15 zadán Ministerstvu vnitra ČR úkol zřídit v rámci struktury ministerstva policejního ombudsmana jako institut, k němuž se mohou obracet policisté v případě důvodného podezření na nekalé praktiky uvnitř policie. Vznikem institutu ombudsmana Vláda ČR předpokládala posílení nezávislé informovanosti o možné korupci v řadách Policie ČR. Z těchto důvodů byla k ochraně práv a oprávněných zájmů příslušníků a zaměstnanců Policie ČR nařízením ministra vnitra č. 22/2011 ze dne 15. 4. 2011 zřízena funkce ombudsmana Policie ČR.

I v nově přijaté Strategii na období let 2013 a 2014 v dalším období existence tohoto relativně nového institutu spatřujeme podstatu činnosti a zaměření pracovníků kanceláře ombudsmana Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „OMB“) ve třech hlavních oblastech (dříve pilířích): **prevence, průhlednost a postih**. Jsou to obecné oblasti, ve kterých je možno uplatňovat protikorupční opatření ve vzájemné rovnováze, přičemž, jak by z předkládané zprávy mělo vyplynout, OMB klade důraz především na prevenci.

Novou platnou Strategii vláda projednala a schválila na své schůzi dne 16. ledna 2013. Strategie byla předložena na základě usnesení vlády č. 1 ze dne 5. ledna 2011, která si boj proti korupci stanovila jako jednu ze svých priorit.

Za spolupráci a součinnost při přípravě Strategie na období let 2013 a 2014 obdržela OMB děkovný dopis od místopředsedkyně vlády České republiky a předsedkyně Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí Mgr. Karolíny Peake.

Samotná činnost OMB slouží jako preventivní protikorupční opatření a je možno ji rovněž využít v rezortním interním protikorupčním programu s cílem stanovit riziková místa, funkce a činnosti v rezortu Ministerstva vnitra ČR a vymezit oblasti činností, při kterých by mohlo docházet k výskytu korupce. V souvislosti se zjištěnými korupčními riziky pak definovat zásadní systémové postupy a opatření k jejich minimalizaci.

V rámci principu zachování rovného přístupu byla působnost OMB rozšířena i o příslušníky a zaměstnance Hasičského záchranného sboru ČR, a to nařízením MV č. 22/2012 ze dne 16. dubna 2012, o ombudsmanovi Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR. Postavení ani pravomoci se oproti předcházející právní úpravě podstatně nezměnily. I přes narůstající podání od příslušníků a zaměstnanců Hasičského záchranného sboru ČR, zájem podatelů z řad Policie ČR je mnohonásobně větší. Je to dáno rozdílem ve velikosti obou bezpečnostních sborů, přístupem služebních funkcionářů a také větším vědomím a důvěrou příslušníků Policie ČR.

Stěžejní činností ombudsmana je přijímání a řešení podnětů, týkajících se porušování základních a dalších práv příslušníků a zaměstnanců obou bezpečnostních sborů nebo nečinnosti jejich nadřízených při účinném prosazování těchto práv, postupů neodpovídajících principům demokratického právního státu

včetně předcházení a řešení případů diskriminace ze strany nadřízených, podřízených, případně i spolupracovníků.

Novela nařízení Ministerstva vnitra ČR stanovuje 15-ti denní lhůtu pro zasílání informací nebo stanovisek ombudsmanovi (čl. 5 odst. 2 NMV č. 22/2012). Tato lhůta velmi často není dodržována, čímž se prodlužují lhůty vyřizování podání. Již v minulém vyhodnocení činnosti jsme upozorňovali, že je možno lhůtu na požádání v případech, kde nehrozí nebezpečí z prodlení, prodloužit.

Ze statistických údajů k činnosti OMB lze dovodit, že se Strategií vlády zřízený institut boje proti korupci osvědčil. I nadále trvá enormní zájem příslušníků a zaměstnanců obou bezpečnostních sborů. Získávané informace, které OMB vyhodnotí jako využitelné pro případné trestní řízení, předává příslušným orgánům dle působnosti. V případě žádosti o zachování anonymity, je tomuto požadavku vždy vyhověno. Důvěra příslušníků a zaměstnanců k uvedenému institutu se také opírá o fakt, že OMB je v organizační struktuře zařazen mimo Policii ČR a Hasičský záchranný sbor ČR.

2) Organizační zařazení a zajištění institutu ombudsmana

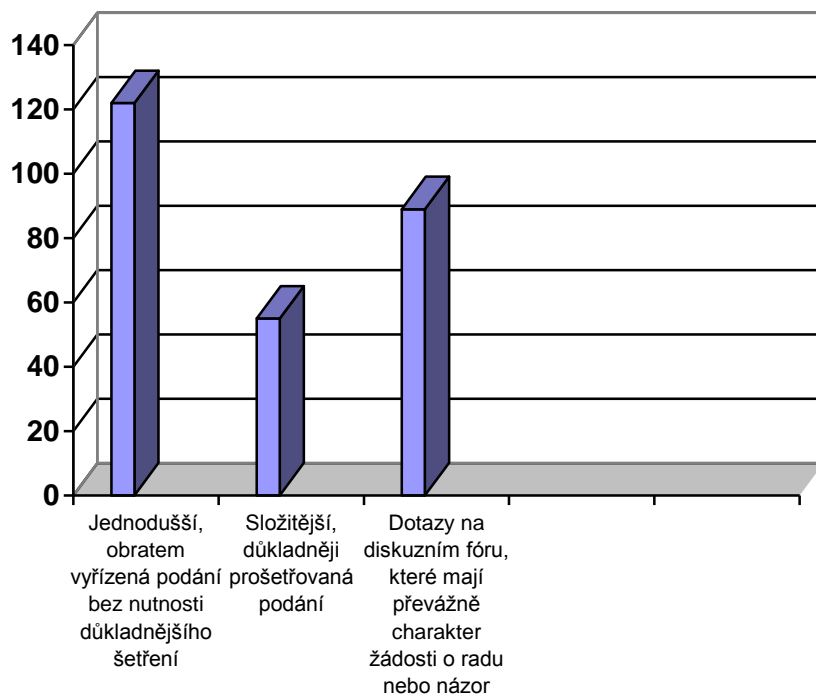
Zařazení OMB mimo strukturu Policie ČR i Hasičského záchranného sboru ČR, tedy do přímé podřízenosti ministra vnitra, je především z důvodu **nezávislosti této instituce na vedení policie i hasičů**. Podání mohou směřovat také proti policejnímu prezidentovi či generálnímu řediteli, neboť dle nařízení MV č. 22/2012 se působnost ombudsmana vztahuje na všechny řídicí úrovně a stupně řízení Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR.

Za výkon své funkce a za nestranné a řádné prošetření všech podnětů ze strany příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR odpovídá OMB výhradně ministrovi vnitra. Kromě prověřování podnětů, formulování stanovisek a závěrů a dalších aktivit ministrovi vnitra OMB předkládá pololetní zprávy o své činnosti za předchozí kalendářní pololetí, a to vždy k 1. únoru a k 1. srpnu.

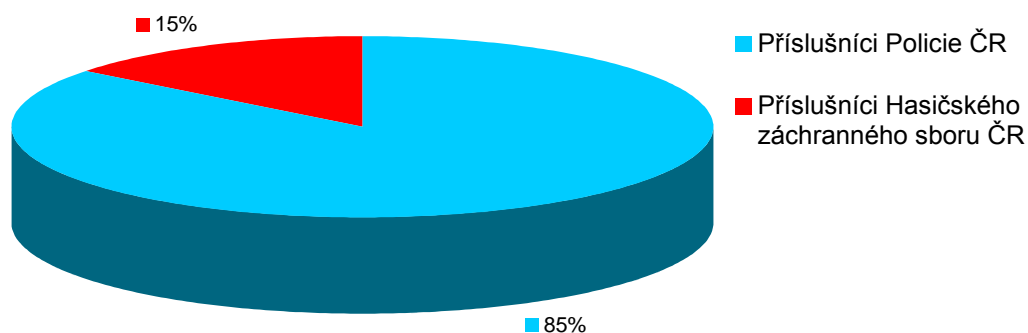
Za činnost OMB je odpovědný ředitel, který je zároveň jmenován do funkce ombudsmana. V kanceláři OMB jsou tři pracovníci (1+2), kteří se na řešení podnětů aktivně podílejí. Jedná se o zpracovávání kompletní agendy přicházejících podnětů, zodpovídání dotazů telefonických, emailem či na diskusním fóru, zpracovávání statistických údajů, jakož i samotné zprávy o činnosti OMB, analýza systémových problémů a také mediační činnost. Tím se rozumí zprostředkování řešení sporu mezi dvěma dotčenými stranami s cílem zamezit případným soudním sporům.

3) Statistické vyhodnocení činnosti ombudsmana¹

Počet všech podání za období od 1. srpna 2012 do 31. ledna 2013 je **266**, z toho:

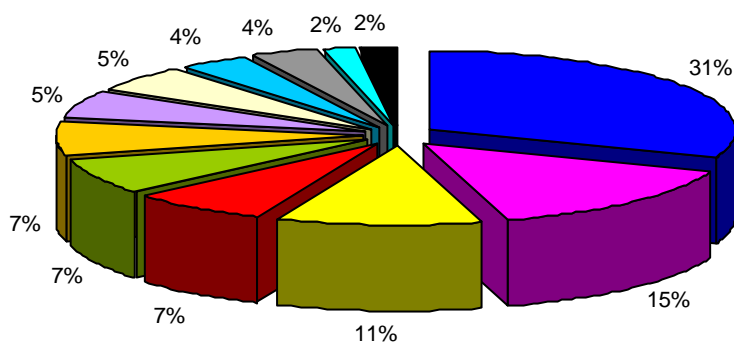

Složitějších, důkladněji prošetřovaných podání bylo v uvedeném období celkem **55**. Z toho pak:

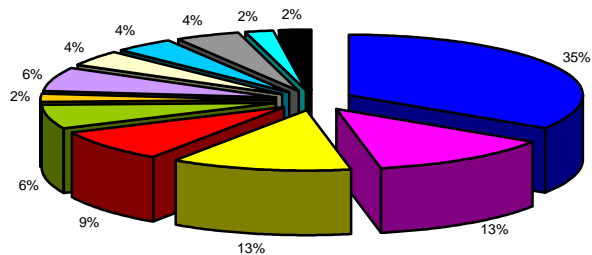
¹ Statistika nezahrnuje administrativní činnosti související s vnitroresortní agendou

Celkový obsah prošetřovaných podání ve sledovaném období se týkal zejména:

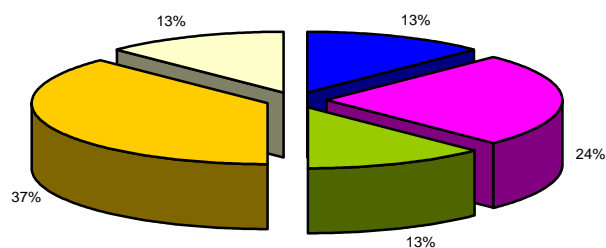

- šikana, bossing, nerovné zacházení
- zrušení služebního či pracovního místa
- kázeňské nebo trestní řízení
- plánování služeb
- pochybnosti týkající se zjišťování zdravotní způsobilosti
- ostatní (stanoviska, žádosti apod.)
- platové náležitosti, náhrady
- zneužití svěřených prostředků
- nevyhovění žádosti příslušníka
- výběrová řízení
- postup při řešení služebního úrazu
- služební hodnocení

Policie

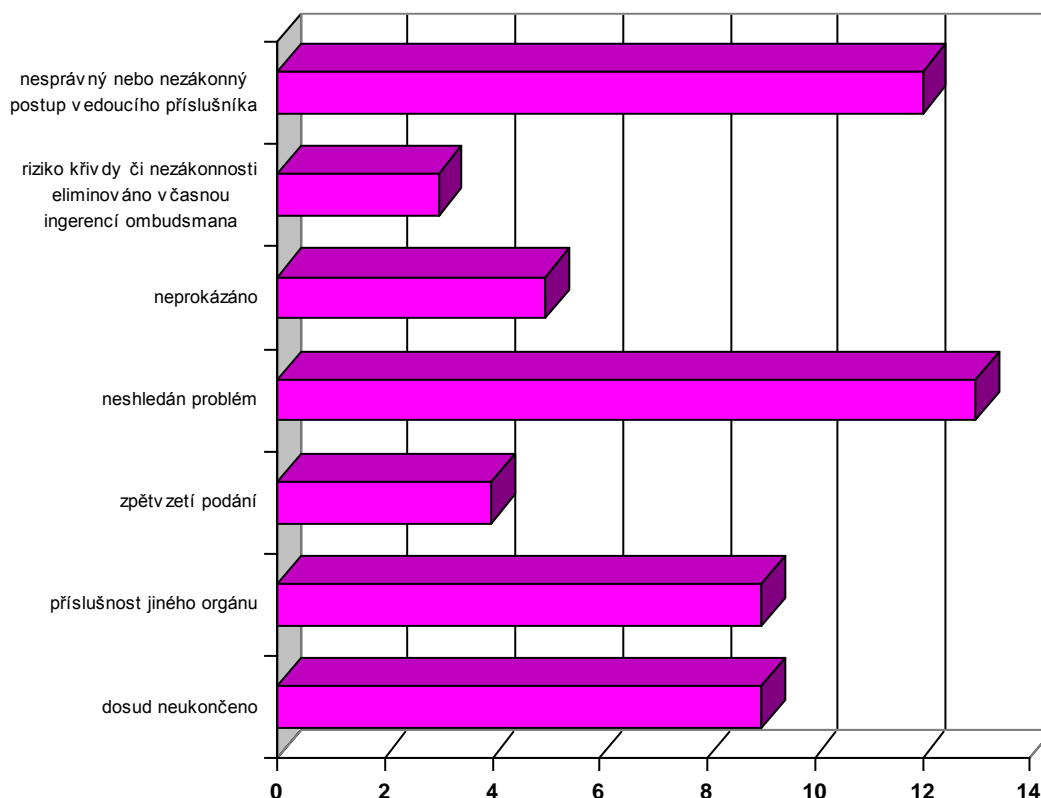

Hasiči

V rámci všech 55 prošetřovaných závažnějších případů je možno výsledky šetření ve vztahu k oprávněnosti podání, vyhodnotit následovně:

Výsledky šetření ve vztahu k oprávněnosti podání:

Obecně je možno za hodnocené období konstatovat vzrůstající tendenci počtu podání. Vzrostl jak počet podání složitějšího charakteru, tak počet dotazů na diskusním fóru. Přibližně na stejné úrovni zůstaly závažné dotazy, žádosti o názor na danou problematiku či žádosti o právní názor.

Komunikace i nad zdánlivě jednoduššími problémy nejsou ze strany pracovníků OMB podceňovány. Maximální pozornost je také věnována včasné první reakci na podněty, které jsou zaslány emailem. Výrazně pozitivně je vnímáno také zodpovídání dotazů na diskusním fóru. V hodnoceném období bylo reagováno na 89 dotazů či příspěvků, které se vesměs týkaly výkonu služby a mezilidských vztahů na pracovišti. Zaznamenali jsme za sledované období 16500 přístupů na naše intranetové webové stránky, které jsou pravidelně aktualizovány.

Veškeré tyto popsané aktivity jsou ze strany příslušníků a zaměstnanců hodnoceny pozitivně, což vnímáme jako nejlepší propagaci naší činnosti dovnitř obou

bezpečnostních sborů a také jako posilování důvěry při vzájemné komunikaci. Ze strany příslušníků a zaměstnanců je kladně vnímána jak kvalita obsahu odpovědí, tak i rychlost reakce. Pozitivně je možno hodnotit i skutečnost, že se dlouhodobě daří při vzájemné výměně názorů udržet komunikaci na vysoké úrovni ve věcné a korektní rovině. Nebyly zaznamenány vulgární reakce nebo podobné excesy, a to ani od diskutujících, kterým nebylo v jejich názorech dáno za pravdu. V několika případech se k diskutovanému problému vyjádřil i dotčený služební funkcionář, což rovněž vítáme.

Při prošetřování podání je nutno analyzovat velké množství protichůdných informací a řešit složité právní otázky. V této souvislosti jsou zjišťovány nedostatky v oblasti upravené podzákonnými právními předpisy. V návaznosti na tyto skutečnosti se OMB výraznou měrou podílí i na legislativním procesu při novelizaci nevyhovujících předpisů.

4) Podrobnější analýza prošetřovaných podání z pohledu jednotlivých problematik

Šikana, bossing a nerovné zacházení je stále nejčastějším předmětem obdržených podání a z celkového počtu tvoří největší podíl **17** případů, z toho u policie **16**, u hasičů **1**. U těchto podání byl rovněž nejčastěji shledán nesprávný nebo nezákonný postup služebního funkcionáře.

Druhým nejfrekventovanějším obsahovým námětem došlých podání je **podezření na účelové zrušení služebního nebo pracovního místa**, přičemž úsporná opatření a změny systemizace jsou jen zástěrkou pro eliminaci nepohodlného příslušníka. Těchto případů OMB ve sledovaném období řešila celkem **8**, z toho u policie **6**, u hasičů **2**. Všechny ještě nejsou dořešeny, ale zatím nebyly zjištěny indicie svědčící o účelovém postupu služebních funkcionářů, pouze nedostatky týkající se procesního postupu.

Na třetí místo v kvantitě podání lze zařadit problematiku **kázeňských nebo trestních řízení**. Bylo řešeno celkem **6** případů, všechny u policie. Vstupovat do probíhajícího kázeňského nebo trestního řízení OMB nepřislouší. V těchto případech nezbývá než respektovat rozhodnutí příslušných orgánů a účastník řízení může v procesu uplatnit svá práva využitím řádných, popř. mimořádných opravných prostředků. OMB proto řeší pouze doprovodné souvislosti. Do vlastního řízení nevstupuje. Ve shora uvedené tabulce oprávněnosti podání jsou tyto případy převážně obsaženy v kolonce „příslušnost jiného orgánu“.

Další oblastí, do kterých podání směřují, je **plánování služeb** (u policie **4** případy, u hasičů žádný), **problémy při přezkumu zdravotní způsobilosti k výkonu služby** (u policie **3**, u hasičů **1**) a případy řazené k **ostatním**, což jsou zejména žádosti o stanoviska ke konkrétním situacím či problémům nejrůznějšího druhu (u policie **1**, u hasičů **3**). U posledně jmenovaných případů se OMB pouze seznámí se všemi okolnostmi a písemně vyjádří podateli své stanovisko, právní názor, případně doporučení dalšího postupu.

Nejméně početná byla podání směřující do oblasti **zneužívání svěřených prostředků** (u policie **2** u hasičů **1**), dále **platové náležitosti včetně náhrad** (u policie **3**, u hasičů **0**), problematika **výběrových řízení a nevyhovění žádosti příslušníka**. Z posledně jmenovaných případů se žádný netýkal hasičů a nevyhovění žádosti příslušníka bylo vždy shledáno jako zákonné, plně v kompetenci služebního funkcionáře. Problematika **služebního úrazu a služebního hodnocení** se týká pouze policie.

Naznačené negativní jevy v bezpečnostních sborech budou do budoucna předmětem dalšího zkoumání a shromažďování informací ze strany OMB.

5) Konkrétní aktivity kanceláře ombudsmana

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 393/2006 Sb. ze dne 26. července 2006, o zdravotní způsobilosti - do Plánu přípravy vyhlášek na rok 2013 OMB zařadila návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti. V praxi dochází k častým nesouladům mezi odborem zdravotnického zabezpečení MV a odbornými ošetřujícími lékaři v záležitosti posuzování zdravotní způsobilosti občana nebo příslušníka pro výkon služebního místa. Hlavním cílem novelizace zmíněné vyhlášky je zmírnění tvrdosti dopadů vyhlášky a zjištění a posouzení skutečného zdravotního stavu občana, který se uchází o přijetí do služebního poměru, nebo příslušníka.

V minulém roce pracovníci kanceláře zahájili konzultace s veřejným ochráncem práv a s náměstkem pro legislativu a právo ministra zdravotnictví Martinem Plíškem.

Skryté umístění GPS do služebních vozidel příslušníků - OMB se neztotožňuje s postupem některých služebních funkcionářů v záležitosti skrytě umístěných GPS monitorovacích zařízení ve služebních vozidlech příslušníků Policie ČR. O právní stanovisko byl požádán i veřejný ochránce práv, který dal naší kanceláři za pravdu.

Zhodnocení činnosti OMB za uplynulé období – návštěva Policejního prezidia ČR, Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, krajských ředitelství Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR. Smyslem jednání je zhodnocení spolupráce s důrazem na spolupráci s jednotlivými celky.

Mezi připravované aktivity lze zařadit i návštěvu porad krajských ředitelů s vedoucími územních odborů.

Vysílání příslušníků Policie ČR na studijní pobyty - stále trvá požadavek OMB na policejního prezidenta na vydání interního aktu řízení ke sjednocení postupu při aplikaci ustanovení § 38 zákona č. 361/2004 Sb., služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů nebyl policejním prezidentem akceptován. Dle názoru Policejního prezidia ČR je vysílání příslušníků dostatečně upraveno metodickým návodem náměstka policejního prezidenta pro řízení lidských zdrojů ze dne 12. července 2011.

Nařízení Ministerstva vnitra č. 22 ze dne 16. dubna 2012, o ombudsmanovi Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky - novela, upřesnění působnosti OMB, včetně zdůraznění práva každého příslušníka a zaměstnance obrátit se bez následného postihu s žádostí o pomoc na OMB.

6) Závěr

OMB vedle negativních jevů, opakovaně ve všech zprávách popisovaných, zaregistrovala nově také podání příslušníků a zaměstnanců, kteří se již jednou s žádostí o pomoc na OMB obrátili. Jedná se pouze o Policii ČR. Z šetření vyplývá snaha služebních funkcionářů postihovat příslušníky za předchozí podání na OMB. To je hrubé porušení NMV 22/2012 a OMB důrazně žádá, aby se všichni služební funkcionáři s příslušným NMV seznámili. Cílem veškerých aktivit OMB je lepší, rovnější a transparentnější prostředí pro příslušníky a zaměstnance v obou sborech. Registrujeme také případy, kdy příslušník po vyřešení problému na pracovišti raději změnil místo služebního působiště nebo služební poměr ukončil.

Svémi aktivitami OMB vyplňuje prázdné místo v systému kontroly v rámci policejního sboru i hasičského záchranného sboru. Kontrolní mechanismy jsou nastaveny často velmi formálně, bez osobního přístupu k jednotlivcům. Morální i odborná úroveň služebních funkcionářů je rozdílná. Mnohdy zjišťujeme, že především policejní služební funkcionáři zneužívají svého postavení a snaží se policistu či policistku „zlomit“. To se jim do určité míry daří. Neuvědomují si, že je to přístup krátkozraký a že to ve svém důsledku ke zlepšení úrovně policejního sboru nepovede. Takoví příslušníci svoji práci vykonávají pouze formálně, bez invence, nezajímá je kariérní postup v rámci sboru a často jen čekají, zda se jim mimo služební poměr nenaskytne nějaká lepší práce. Neznamená to ale, jak je OMB často vyčítáno, že nerespektujeme hierarchii, která musí být v bezpečnostních sborech striktně dodržována. Jen se opakovaně snažíme poukázat na to, že „časy univerzálních vojáků“ a stylu řízení jen z pozice formální autority, pouze silou svěřené moci jsou již minulostí.

Pro úplnost je ovšem nutno zdůraznit, že se ve své praxi setkáváme i s velkým množstvím služebních funkcionářů, kteří jsou na svém místě, umí se k problémům postavit čelem a efektivně je řešit, proto si zde dovoluujeme vyslovit jim poděkování za jejich práci. Díky však patří i všem poctivým a zodpovědným příslušníkům obou bezpečnostních sborů za jejich každodenní náročnou a zodpovědnou službu občanům České republiky.

Praha dne **31. ledna 2013**

Zpracovali:

Mgr. Blanka Besserová, 833 150, blanka.besserova@mvcr.cz

Mgr. David Dlouhý, 832 631, david.dlouhy@mvcr.cz

Mgr. Kristýna Benešová, 832 632, kristyna.benesova@mvcr.cz

kancelář ombudsmana Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR